

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XIV.

Litija, julij 1973

Številka 7

Naloge, ki so neposredno pred nami

Naloge na katere želimo opozoriti na tem mestu zadevajo nas vse, posebno pa še nekatere organe znotraj podjetja in pa družbeno politične organizacije. Izvirajo iz določil ustavnih amandmajev, sedaj že iz osnutkov Ustave SFRJ in SRS in pa drugih zakonskih predpisov, čimprej pa jih bomo morali urediti, postopek pa mora biti končan najkasneje do konca tega leta.

— V našem podjetju že dlje časa potekajo razprave v zvezi z uresničevanjem ustavnih amandmajev. Bila je imenovana komisija, ki je priprav-

organizacije (obratih, delovnih enotah). Delavci vsakega dela delovne organizacije, ki pomeni delovno celoto, ugovorijo ali so podani pogoji za

vsake TOZD. V statutu oz. statutih bo treba upoštevati novo organizacijo delovne organizacije in pa vse nove ustavne in druge zakonske predpise. Glede na to, da so izšli predpisi o sklepanju raznih sporazumov s številnih področij bo treba tudi obdelati vse pravilnike, ki so v podjetju in ki jih je precejšnje število. Določena snov oz. vsebina iz teh pravilnikov bo morala biti zajeta v sporazumih ali v statutu, če ni obvezno sprejete v sporazumu, ostali pa bodo lahko še splošni akti — pravilniki, kjer bo urejen le način uresničevanja posameznih pravic in obveznosti. Same pravice in obveznosti iz medsebojnih razmerij pa bodo morale biti urejene s samoupravnim sporazumom (več o tem je bilo pisano v številki 5 »Litijskega predilca« v sestavku — Novosti iz delovnih razmerij delavcev v združenem delu.

— Glede na to, da je potekel mandat organom upravljanja delavskemu svetu in drugim izvoljenim izvršnim kolektivnim organom ter komisijam, bo treba izvesti volitve novega DS, kjer bodo zastopani po predstavnikih vsi obrati oz. organizacijske enote, ker to predvidevajo novi ustavni predpisi. Dosedaj pa smo vsi volili po kandidatni listi, kjer so bili sicer zastopani kandidati iz vseh enot, vendar je lahko prišlo do tega, da posamezni obrati niso imeli svojega zastopnika, ker niso bili izvoljeni.

Določiti bo treba na novo v statutu pristojnosti organov upravljanja — delavskega sveta in drugih organov ter točno določiti o čem bodo delavci neposredno odločali na zbora ali z referendumom. Opredeliti se bo treba, katere stvari bodo delavci poverili v odločanje delavskega sveta ali drugemu organu, ki ga bodo izvolili, tako delavska kontrola itd.

— Sila pomemben bo za delavce sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, v katerem bodo določene vse pravice in obveznosti (dopusti, osebni dohodki, sprejemanje, odpusti, itd.) razumljivo, ker jih to najbolj prizadene in zanima. To je bistvena razlika, kajti samoupravljanje je še bolj navezano na samega delavca, delavci sami odločajo o svojih pravicah in obveznostih s sporazumom, ki ga sprejemajo po načelu večine, ne kot doslej, ko so razpravljali, predlagali, dokončno pa je odločil delavski svet. Saj samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu bosta morali podpisati dve tretjini delavcev. Lahko bo več sporazumov urejalo medsebojna razmerja delavcev, o tem se bo treba odločiti.

Pred nami so obsežne in odgovorne naloge, ki zadevajo vse delavce, ker bodo delavci v glavnem neposredno sami odločali. Zato bo za pripravo sporazumov, statuta ali več statutov, če bo več TOZD, veliko dela pri samem pripravljanju osnutkov, postopku za sprejemanje v teh mesecih do konca leta in pritegnjenih pri pripravi precejšnje število delavcev, pri čemer bodo morale sodelovati aktivno še posebej družbeno politične organizacije v podjetju. Naloga pri teh pripravah je politična, stalna in odgovorna in ne samo občasna.

Paziti bo treba, da se ne bodo stvari površno urejale, upoštevaje razmeroma kratko dobo in še dopuste vmes. Izkušnje bomo iskali pri organizacijah, ki so v tem pogledu že pred nami ali stvari istočasno rešujejo. Kolikor stvari ne bi bile pravočasno urejene, pa so predvidene tudi sankcije za delovno organizacijo in za druge odgovorne organe.

A. A.

Podcenjevani pred in posezonci

V glavni sezoni julija in in avgusta je naš počitniški dom polno zaseden. Prostora je še premalo. Polno ljudi je na vsakem koraku, na plaži, pri jedi in celo na straniščih. Iz natrpanega vsakdana se preselimo v drugega, le da je na morju poleg tega še vroče. Večini to odgovarja.

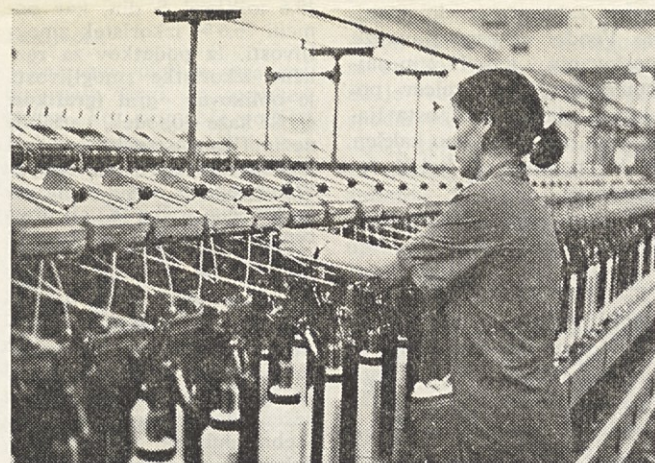
Marsikoga pa vročina in masa ljudi utruja, ne more se prav sprostiti in odpočiti. Tak dopust pa ni tisto, čemur je namenjen. Ni pa tudi najprimernejši za otroke v prvih letih življenja, čeprav jih ljudje jemljejo s seboj in potem skrivajo v senci.

Ali dovolj premislimo, ko se odločamo za dopust? Izbiro imajo pravzaprav le tisti brez šoloobveznih otrok. Zakaj se jih tako malo odloča za letovanje na morju v juniju ali poznem poletju, ko je sicer malo manj vroče, voda pa dostikrat dosega julijsko temperaturo. Sicer pa, kdo še ni doživel mrzlih in deževnih dni tudi v takem cenjeni glavni sezoni?

Izvensezona je naravnost idealna za letovanje starejših ljudi, otrok in vseh, ki so potrebni okrevanja. Ali je teh res tako malo, da sta pred in posezona v našem, pa tudi drugih počitniških domovih nezasedeni? Enak dopust kot člani kolektiva imajo tudi naši upokojeneci. Mogoče bi se neizkoriščenost teh obdobj v počitniškem domu dalo delno urejati z večjimi razponi cen za letovanje. Sicer pa, če upoštevamo prejeti znesek za letovanje (400 din) in še regres pri cenah počitniškega doma, lahko ugotovljamo, da tudi doma ne preživimo dopusta ceneje kot v izvensezoni na morju, pa še delati je treba.

Skoraj gotovo je, kdor je že poskusil letovati na morju izven sezone, se bo zlahka ponovno odločil.

Poizkusite enkrat!

Poleg ostalih, bo tudi ta delavka pomembno sodelovala pri odločanju o svojih in drugih pravicah ter odgovornostih

ljala osnutke, pa tudi na seminarjih in drugih mestih je bilo precej govora o možnostih ustanovitve temeljnih organizacij združenega dela (skrajšano TOZD). Sprejeta je bila zamisel o ustanovitvi dveh TOZD, t. j. predilnica in pa menza posebej, kasneje pa je v analizah in razpravah ostala zamisel o enotni delovni organizaciji združenega dela brez TOZD, ustanovljene pa naj bi bile samoupravne skupnosti v mejah dosedanjih organizacijskih enot, ki pa ne bi imele značaja pravne osebe kot jo ima TOZD.

Zato bo treba čimprejšnje odločitve v tem pogledu in sklicati pripravljeno delovno telo (komisijo), ki ga sestavljajo delegati delavcev, izvoljenih v vseh delih delovne

organiziranje TOZD šele, ko obravnavajo analizo teh pogojev, ki mora biti pismeno izdelana. Sele na podlagi take odločitve bo treba sprovesti nadaljni postopek o konstituiranju TOZD in eventualno ustanovljene TOZD prijaviti gospodarskemu sodišču, kar bi bila povsem nova oblika podjetja.

Podlaga za vpis v register pri gospodarskem sodišču je samoupravni sporazum o združevanju v delovno organizacijo, ki mora biti sklenjen v pisni obliki in ki ga morata sprejeti najmanj dve tretjini vseh delavcev v vsaki TOZD.

— Pripraviti bo treba osnutek novega statuta delovne organizacije, če bi bile pa ustanovljene TOZD, pa statut

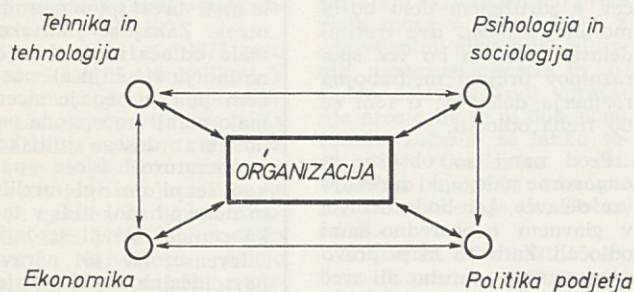
Pri vsakodnevnem delu in na sejah samoupravnih organov zlasti v obdobju stabilizacije gospodarstva, se vse pogostejše omenjajo problemi neustrezne organizacije. Ker je to v sedanjih fazah razvoja našega podjetja eden temeljnih problemov naj bi bil vsak član kolektiva seznanjen s tem, kaj je organizacija, njen namen in kako doseči optimalno ali vsaj zadovoljivo organizacijo.

Kaj je organizacija?

Beseda organizacija izhaja iz grške besede »organon«, ki pomeni orodje. Iz te besede izhaja tudi beseda organ, ki označuje sestavni del živega organizma in hkrati z drugimi organi tvorijo življenjsko celoto. Da pa bi neka celota lahko pravilno delovala in dosegala željene rezultate, morajo biti organi celote med seboj skladno povezani in njihovo delovanje medsebojno usklajeno.

Iz tega sledi, da je organizacija poslovnega procesa — tudi našega — povezovanje določenih nalog tako, da se časovno in prostorsko usklajujejo ter dopolnjujejo v delovno celoto, ki je usmerjena k določenim ciljem in doseganju teh ciljev. Vsak posameznik se z izvrševanjem svojih (delnih) nalog vključuje v izvrševanje skupne naloge, organizacija pa je tista, ki išče metode, tehnike in oblike za racionalno postavljanje, usklajevanje in dopolnjevanje posameznih nalog za doseganje optimalnih učinkov celote t. j. podjetja.

GRAFIKON 1

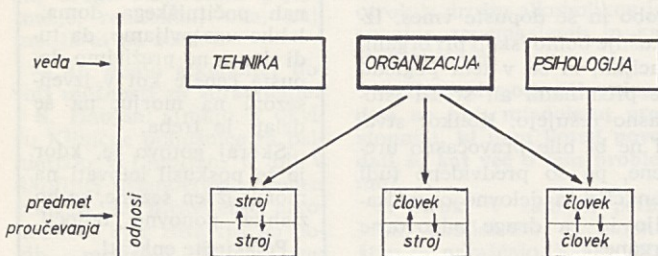
Organizacija je torej zelo širok pojem, oz. veda, ki obravnava vsa področja in zato povezuje ostale vede kot so tehnika, tehnologija, ekonomika, psihologija, sociologija in politika podjetja, kot je grafično prikazano na grafikonu 1. Zato organizacija proučuje odnose različnih ele-

mentov poslovnega procesa in sicer: stroj — stroj, stroj — človek in človek — človek. Organizacija torej proučuje tako tehnične kot socialne vidike podjetja. Pomen organizacije v proučevanju teh odnosov je nazorno prikazan na grafikonu 2. Iz tega sledi logična ugotovitev, da je tista organizacija, katere predmet proučevanja so samo tehnični vidiki poslovnega procesa, pomanjkljiva in ne zagotavlja visokih rezultatov. Isto velja tudi za primer, če se organizacija ukvarja samo s človeškimi vidiki poslovnega procesa, zanemarija pa tehnične elemente proizvodnje.

Kaj je podjetje?

Vsako podjetje je v bistvu umetna tvorba, ki vedno teži k dezorganizaciji t. j. k neredu, ki je nasprotno stanje organizaciji. Za nered je značilno, da je to najbolj verjetno stanje, ki nastaja samo od sebe. K neredu teži vsako podjetje na osnovi naravne zakonitosti, ki velja za vse umetno oblikovane sisteme. Da bi torej izvajanje delnih nalog, t. j. delo vsakega posameznika pokazalo rezultat v izvršitvi skupne naloge, je zaradi usklajanja številnih in različnih nalog potreben določen organizacijski napor. Tako podjetje grafično ponazarjamo (grafikon 3) z negativnim delovanjem tako imeno-

GRAFIKON 2

Pomen in značilnosti

zultat (R) pa je odvisen od intenzivnosti oz. prevladovanja enih ali drugih v določenem podjetju.

Od česa je odvisen rezultat?

Iz doslej navedenih značilnosti organizacije sledi, da je rezultat podjetja kot celote odvisen od stopnje organizacije, ki izraža obseg izvrševanja posameznih delovnih nalog in njihovo medsebojno usklajenost oz. usmerjenost k cilju podjetja kot celote. V matematičnem smislu je odnos med najboljšo možno — optimalno in stvarno organizacijo enak odnosu med optimalnim in stvarnim dohodkom podjetja.

Nopt — optimalna raven organizacije

Nst — stvarna raven organizacije

Ropt — optimalni rezultat poslovanja (pri Nopt)

Rst — stvarni rezultat poslovanja (pri Nst)

Matematični izraz pa je naslednji:

$$\frac{Nopt}{Nst} = \frac{Ropt}{Rst}$$

$$Nst = \frac{Rst}{Ropt} \cdot Nopt$$

Če merimo rezultat z dohodkom, potem je optimalni dohodek odvisen od odnosa med optimalno in stvarno organizacijo, ter od višine stvarnega dohodka.

Dopt — optimalna višina dohodka

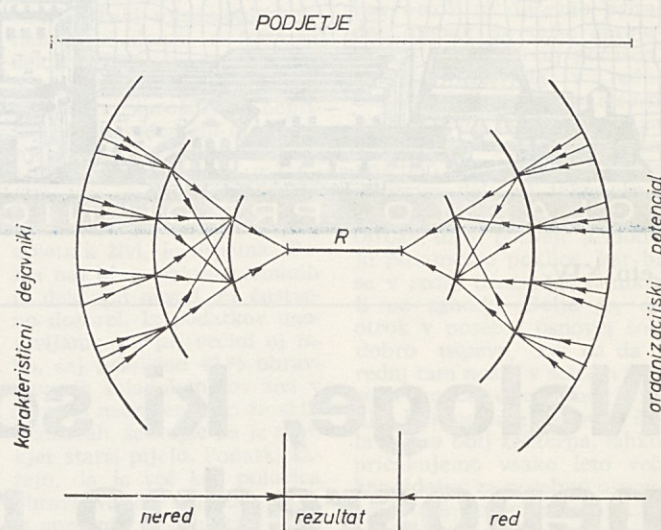
Dst — stvarna višina dohodka

Matematični izraz pa je naslednji:

$$Dopt = \frac{Nopt}{Nst} \cdot Dst$$

Ko govorimo o optimalni organizaciji moramo vedeti, da je absolutno ni mogoče doseči tako kot ne popolnosti katere koli človeške dejavnosti. Vendar pa se lahko

GRAFIKON 3

temu optimumu povsem približamo, ali pa smo od njega zelo oddaljeni.

Organizacija v našem podjetju.

Za obstoječo organizacijo našega podjetja lahko z gotovostjo trdimo, da ni blizu optimalni in da obstajajo tu določene rezerve, čeprav seveda stopnje obstoječe organizacije ne moremo enostavno določiti, ker je to delo izredno zahtevno in dolgotrajno. Vendar na osnovi analize poslovanja v letu 1972 in najpomembnejših kazalcev poslovanja lahko predpostavljamo, oz. predvidevamo kakšen bi bil rezultat ob boljši organizaciji.

Kazalci poslovanja v letu 1972:

Kazalci poslovanja	enota mere	vrednost
Razpoložljive zmogljivosti	din	256.736.007
Stopnja izrabe zmogljivosti	%	76,6
Dosežena vrednost proizvodnje	din	196.644.645
Prodajna cena po enoti (kg)	din	32,37
Stroški izdelavnega materiala	din	127.283.023
Osební dohodki izdelave	din	33.258.940
Amortizacija	din	13.363.404
Ostali variabilni stroški	din	6.250.839
Ostali fiksni stroški	din	4.778.406
Skupni variabilni stroški	din	133.533.862
Skupni fiksni stroški	din	18.141.810
Stroški materiala po enoti (kg)	din	20,95
Osební dohodki po enoti (kg)	din	5,48
Ostali variab. stroški po enoti (kg)	din	1,03
Variabilni stroški po enoti (kg)	din	21,98
Fiksni stroški po enoti (kg)	din	2,99
Skupni poslovni stroški	din	151.675.672
Pozitivna razlika v realizaciji	din	11.710.033
Dohodek	din	44.968.973
Kritični obseg proizvodnje (K)	din	56.520.739
Stroški na 10.000 cel. dohodka	din	7.713
Storilnost (dohodek/št. zaposlenih)	din	43.239
Ekonomičnost	koef.	1,296
Rentabilnost	%	15,02
Stopnja presežka dela	%	5,95
Koeficient obračanja sredstev	koef.	2,52
Poslovni sklad	din	77.933.746

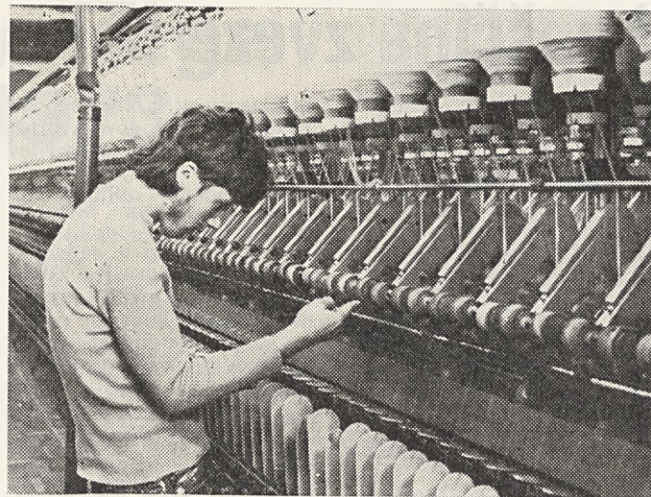
Izračun navedenih podatkov temelji na veliki poenostavitvi (aproksimaciji), ker obravnavamo poslovanje samo kot celoto in ne posamezne sestavne dele (kemijska vlakna, bombaž, posamezni oddelki itd.), vendar kljub vsemu omogoča spoznanje grobe značilnosti poslovnega procesa. Kot vidimo razpoložljive zmogljivosti izražene v dinarjih znašajo 25,6 milijard S din, dosežena vrednost proizvodnje pa znaša 19,6 milijard S din, kar pomeni 76,6 % izkoristek zmogljivosti. Iz podatkov za različne izkoristke zmogljivosti je oblikovan graf (grafikon 4), ki kaže dohodek, variabilne in fiksne stroške pri različnem obsegu proizvodnje. Pomembna je tako imenovana kritična točka (K) ali prag rentabilnosti, ki ga dosežemo pri 22 % izkoristku zmogljivosti. Prag rentabilnosti označuje točko, ko je celotni dohodek enak skupnim poslovnim stroškom, ki znašajo enako kot celotni dohodek 5,6 milijard S din. Ker pa se v našem dohodkovnem sistemu osebni dohodki pokrivajo iz dohodka, pa kritična točka (K) označuje tudi tisti obseg proizvodnje, pri katerem se začne ustvarjati dohodek in s tem tudi sredstva za osebne dohodke. Krivulja v grafu kaže odnos med stroški in celotnim dohodkom in sicer stroške na 1.000.000 S din celotnega dohodka. Kot vidimo so stroški v kritični točki enaki celotnemu dohodku, nato pa se sorazmerno s povečanjem obsega proizvodnje znižujejo ob istovrstnem postopnem povečevanju dohodka. Kot smo navedli, je organizacija v neposrednem odnosu z dohodkom, višja stopnja organizacije pogojuje višji dohodek in obratno. Če je za obstoječo organizacijo značilno, da ima določene pomanjkljivosti potem velja tudi to, da bi obstoječi dohodek lahko bil višji. V letu 1972 smo na zaposlenega ustvarili 4,3 milijono

organizacije

nov S din dohodka, z eventualno boljšo organizacijo pa bi bila ta vrednost lahko višja in to na račun zmanjšanja stroškov, boljšega izkoristka in večje vrednosti proizvodnje. Z zelo poenostavljenim prikazom poslovanja ni mo-

tehnologija in delovni postopki v danem okolju. Zato so predvsem pomembne štiri spremenljivke oz. dejavniki in to so: struktura, tehnologija, človek in delo.

Raven organizacije je v neposredni povezavi z višino

Štipendist med praktičnim delom

Tradicija naj ostane

Kot veliko let nazaj, smo tudi letos razpisali štiri štipendije za dijake predilskega odseka na srednji tehnični tekstilni šoli v Kranju. Prejeli smo štiri prijave, izbrali pa glede na doseženi uspeh v osnovni šoli le dva fanta (štipendije so bile zaradi pogojev dela v obratu razpisane za fante), oba otroka članov kolektiva.

V zgodovini o začetku naše tovarne piše, da je bila predilnica v Litiji postavlj-

na v veliki meri zaradi ugodne klime, bližine energetskega vira in ugodne poti, ki je vodila mimo. Kasneje pa je bilo dostikrat omenjeno, da je prav tradicija tisto, ki je pripomogla k nenehnemu napredku litijske predilnice.

Res je v Litiji in bližnji okolici precej družin, katerih rodovi so šli in gredo skozi našo predilnico; zakaj ne bi šli tudi današnji, mogoče za boljši kos kruha?

Štipendije za šolanje na tekstilni šoli so ugodne, saj

v večini primerov pokrivajo stroške internata. Počitniško prakso opravljajo štipendisti v domači tovarni in se tako postopoma vključujejo v kolektiv. Po končani srednji šoli so doslej še vsi diplomanti te šole zasedli mojstrska ali druga ustrezna delovna mesta z dobrimi osebnimi dohodki in še jih čakajo. Prenekateri absolventi ostalih srednjih šol trkajo za zaposlitvijo na več vrat. Le malo pa jih dobi zaposlitev, ki bi jim takoj po končani pripravniški dobi omogočala delo na vodstvenem mestu v proizvodnji.

Zakaj se tako malo mladih Litijanov in okoličanov odloča za poklic tekstilnega tehnika? Mogoče jih moti nočno delo (načelnj elaborat za postopno ukinitve je že pripravljen), mogoče izmenska delo, ali pa jih s pogoji dela v naši tovarni nismo dovolj seznanili. Letos smo ob koncu šolskega leta s sodelovanjem na razstavi poklicov in predavanjem osmim razredom osnovne šole Litija že nekaj storili. Prihodnje leto naj bo prepričevanje še bolj zavzeto in razširjeno tudi na okoliške šole, kajti tradicija v Litiji naj ostane!

S ponosom in veseljem bomo prepuščali mladim rodovom tovarno, ki je uspešna in gre v korak z napredkom. Seveda bo veselje še večje, če bodo naši otroci zasedali v njej tudi vodstvena mesta.

Statistični podatki

»Lani so imele zaposlene ženske v SFRJ zaradi poroda 7.573.553 dni dopusta«, je ugotovil Zvezni zavod za statistiko. To bi v gospodarstvu lahko imenovali izgubljeni dnevi, vendar ima vsaka med njima dve plati.

Kot vemo, so v naši državi zaposlene žene v skoraj vseh panogah gospodarstva, v velikih primerih rešujejo pomanjkanje moške delovne sile. Rešujejo pa tudi družinski proračun. Ali ni v Sloveniji dohodek na družino prav zaradi tega višji, ker je zaposlenih največ žensk? Od skupnega števila zaposlenih odpade kar 43,5 odstotka na ženske.

Skoraj vsaka zaposlena žena ima poleg delovnega mesta v službi, še zahtevnejše delo doma: materinstvo, vzgoja, gospodinjstvo. Feministična gibanja v kapitalističnih deželah se zavzemajo celo za to, da bi bile žene, ki ostajajo doma kot gospodinjke, plačane za to delo, torej bi tam industrijalec ali pa država, morala poleg delavca skrbeti tudi za njegovo neizposleno ženo. Ponekod so to tudi že uveljavili.

Ali smo pri nas storili vse, da bi bila ta dvojna vloga žene dovolj upoštevana? Predvsem bi morale za to več storiti same. Prav na področju samouprave in družbenopolitičnega odločanja, je udeleževanje preslabo. Res je, da njihovo vlogo dostikrat zavirajo družinske obveznosti in prenizka izobraženost, vendar popuščati kljub temu

ne bi smele. Naj bodo časi, ko je samo idealizem in ljubezen do družine držal morale zaposlene žene pokonci zastareli, pa tudi družba, v kateri je skoraj polovico žensk zaposlenih, razbremenitve teh ne bi smela zapostavljati.

Gospodarstvo, v katerem je zaposleno tolikšno število

žensk bo moralo jemati odsotnost z dela za porod in nego otroka povsem za normalno, saj žene opravljajo danes funkcijo materinstva in vzgoje poleg svojega dela za višji standard družine in družbe.

Goli statistični podatki veli kokrat povedo premalo.

Uspehi naših štipendistov

V letošnjem šolskem letu smo imeli na srednjih šolah 20 štipendistov in sicer:

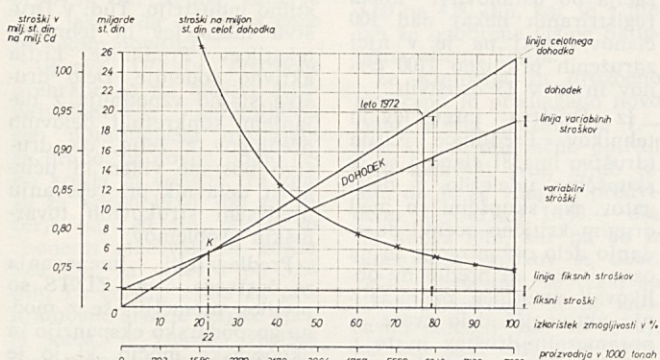
7 v Ekonomski srednji šoli
1 v Upravno administrativni šoli
12 v Tehniški tekstilni šoli

Štipendisti so ob zaključku leta dosegli naslednje uspehe:

1 je imel nezadosten uspeh
1 je imel zadosten uspeh
12 je imelo dober uspeh
4 so imeli prav dober uspeh
2 pa sta imela odličen uspeh

Z odličnim uspehom sta izdelala Renko Anica, II. letnik ESS in Štritof Andrej, III. letnik Tehniške tekstilne šole. Obema čestitamo! L. R.

GRAFIKON 4

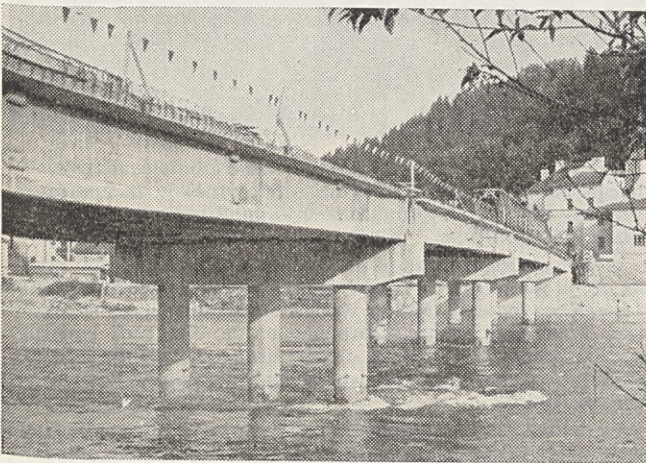
goče sistematično ugotoviti organizacijske pomanjkljivosti, gotovo pa sem spadajo vsi tisti elementi poslovnega procesa, za katere dnevno ugotavljamo, da so pomanjkljivo organizirani tako v posredni in neposredni proizvodnji. Večina organizacijskih pomanjkljivosti izhaja iz tega, da je obstoječa organizacija preveč statična, ker se ne prilagaja (ni dinamična) različnim pogojem, tj. spremembam v okolju in podjetju, kar je osnovna zahteva sodobne organizacije.

Zaključek

Kot smo videli je organizacija zelo širok in zapleten pojem, ker proučuje podjetje kot tehnični (stroji) in kot socialni (ljudje) sistem. Povezuje tehniko, tehnologijo, psihologijo, sociologijo, ekonomiko in politiko podjetja. Zato je zmotno stališče, ki je še pogosto prisotno, da je temelj organizacije organizacijska shema s ključnimi delovnimi mesti in povezavami med njimi. Organizacija je dinamičen (spreminjajoči) sistem, ki ga označujejo po eni strani struktura (linija komunikacij in informacij) in ljudje, po drugi strani pa

ustvarjenega dohodka. Zato ključ za izboljšanje rezultatov leži v učinkovitosti organizacije, kjer ima tudi naše podjetje pomembne rezerve. Na zapadu so zlasti v zadnjih dveh desetletjih razvili celo vrsto sodobnih organizacijskih pristopov, ki pa temeljijo na hierarhiji, to je na navpični podrejenosti. V našem samoupravnem sistemu, v katerem so vsi člani organizacije združenega dela enaki, pa organizacijske pristope razvite na zapadu, uporabljamo lahko le modifirani obliki (tj. v prilagojeni obliki). To je tudi vzrok, da je večji del celotnega gospodarstva na taki organizacijski stopnji, ki ne omogoča doseganja optimalnih rezultatov. To pa zaradi tega, ker moramo za naš samoupravni sistem razviti specifične (edinstvene) organizacijske oblike. Zato je nujno, maksimirati napore za oblikovanje takih organizacij, ki bodo v naših pogojih gospodarjenja zagotavljale visoke rezultate, po drugi strani pa je treba organizaciji v podjetjih zagotoviti tisto mesto, ki ji glede na pomen tudi pripada.

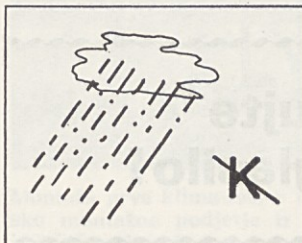
J. K.

Združila sta se levi in desni breg

REBUS

REBUS

AL

V

Jubilejna skupščina zveze ITT

8. junija je bila v Mariboru jubilejna skupščina Zveze inženirjev in tehnikov tekstilcev Slovenije (ZITTS). Letos namreč poteka dvajset let odkar je bila ustanovljena strokovna društvena organizacija inženirjev in tehnikov tekstilcev SR Slovenije, ki združuje inženirje in tehnike tekstilce, kakor tudi druge strokovnjake zaposlene v tekstilni industriji z namenom

— da izdaja in omogoča publiciranje strokovne literature (strokovne knjige, revije, učbenike in druga strokovna dela),

— da vzpodbuja nenehno individualno in zagotavlja organizirano skupinsko strokovno izpopolnjevanje članov,

— da popularizira nove tehnične dosežke in njihovo praktično uporabo,

— da vzpodbuja in omogoča medsebojno izmenjavo strokovnih izkušenj ter zagotavlja prenašanje tako lastnih kot tujih tehničnih, organizacijskih in poslovnih izkušenj v vsakdanjo praktično uporabo,

— da organizira sodelovanje tekstilnih proizvodnih podjetij, ustreznih gospodar-

skih asociacij, nizanstveno raziskovalnih zavodov in družbenih skladov za zagotovitev materialnih pogojev potrebnih za ugodno razvijanje tehničnih znanosti,

— da organizira sodelovanje članov in društev za reševanje strokovnih problemov, ki so skupnega pomena za tekstilno industrijo, posamezno tehnološko grupo ali podjetje,

— da organizirano sodeluje pri reševanju splošnih družbenih in gospodarskih problemov (strokovno šolstvo, nočno delo, beneficirani delovni staž za delavke v tekstilni industriji, samoupravni spora-

zumi o OD, sistemska vprašanja itd.) in pri reševanju problematike podjetja (organizacija podjetja, izkoristek strojev, delovnega fonda in surovin, kvaliteta izdelkov, delovne norme, nagrajevanje, kadri in dopolnilno izobraževanje, izobraževanje delavk za delo na strojih itd.) in

— da vzpodbuja organizirano in aktivno udeleževanje članov pri razvijanju samoupravljanja.

Naj omenim, da je organizacija ob ustanovitvi imela registriranih nekaj nad 100 članov, sedaj pa je v njej združenih približno 1700 članov in to v 13 društvih.

Iz Društva inženirjev in tehnikov Predilnice Litija (društvo ima 81 članov) se je skupščine udeležilo 5 delegatov. Na skupščini so med drugim kritično ocenili dosedanje delo organizacije in na osnovi ocen in predlogov oblikovali smernice za nadaljnje aktivnejše delo zveze in posameznih društev in to v skladu z ustanovitvenimi namenskimi cilji organizacije.

Ob tej priliki je 13 članov ZITTS za njihovo večletno prizadevanje in uspešno delo v tekstilni industriji prejelo diplomsko častnega člana ZITTS. Med njimi je prejel diplomu tudi direktor naše ga podjetja tov. Mirtič Jože. Naziv častnega člana mu je, na predlog Republiškega odbora ZITTS, Skupščina ZITTS podelila glede na njegovo 17-letno aktivno, prizadevanje in uspešno delo pri reševanju problematike in razvoju tekstilne industrije, za uspešno vodenje poslovanja Predilnice Litija in njenega razvoja, kakor tudi za aktivno delovanje v organizaciji ZITTS.

Tov. Mirtič je bil namreč eden iniciatorjev za ustanovitev Poslovnega združenja tekstilne industrije Slovenije in je v vsem času obstoja te, za dejavnost tekstilne indu-

strije Slovenije pomembne delovne organizacije, član upravnega oziroma izvršilnega odbora, kjer aktivno sodeluje pri oblikovanju uvoza, no-izvozne politike in oblikovanju politike drugih dejavnosti združenja. Poleg tega je več kot deset let stalno angažiran pri delovanju strokovnih organov Gospodarske zbornice SRS in Zvezne gospodarske zbornice SFRJ, kjer se redno zavzema za ugodne rešitve sistemskih zadev nanašajočih se na tekstilno industrijo. Tudi v Društvu inženirjev in tehnikov tekstilcev Predilnice Litija aktivno sodeluje. Delo društva stalno vzpodbuja z dajanjem konkretnih delovnih predlogov z željo, da društvo postane viden in učinkovit dejavnik pri reševanju predvsem strokovnih tovarniških problemov.

Predlagatelji imenovanja za častnega člana ZITTS so predlog utemeljili še z močno gospodarsko ekspanzijo in ekonomsko močjo, ki jo je dosegla Predilnica Litija v njegovem desetletnem vztrajnem, iznajdljivem in preudarnem vodenju gospodarjenja podjetja. Stalno prisotna realizacija razširitve in modernizacije proizvodnih kapacitet, preudarna izbira donosnih proizvodov in pravilna orientacija politike poslovanja na ostalih področjih aktivnostnega delovanja podjetja so namreč bila dejanska in bistvena izhodišča za to, da se je v obdobju od 1962. do 1972. leta povečal bruto dohodek od 29 milijonov na 200 milijonov din (za 6,9 krat) in podjetniška akumulacija od 1.100.000 din na 23 milijonov din (za 20,9 krat).

Upravni odbor DITT Predilnice Litija mu v imenu društva za prejeto priznanje čestita z željo, da bi še v nadalje uspešno usmerjal in vodil prizadevanje kolektiva.

Ing. Tone Lesjak

Ekskurzija v Ajdovščino

Društvo inženirjev in tehnikov Predilnice Litija je na povabilo tekstilcev iz Ajdovščine organiziralo ogled tekstilne tovarne »Tekstina« in tovarne sadnih sokov »Fruktal-Alko«. Za večino udeležencev je bila že novost potovanje po novi avtomobilski cesti. Na Vrhniki smo zavili s stare na novo ceste in se v kratkem času pripeljali do Postojne, vendar smo morali plačati cestnino, kar pri nas ni običajno. Cesta je lepa, tropasovna, ob cesti se vije en in pol metra visoka žična ograja, da ne bi divjad, ki jo je v teh predelih precej, zahajala na cesto in ovirala promet. Dobri dve uri vožnje in že smo bili v Ajdovščini. Mesto ni posebno veliko, vendar se je v zadnjem času precej povečalo, kar kažejo lepe moderne zgradbe. Čuti se se vpliv sosednje Italije, na ulicah je zelo živahno in človek dobi vtis, da je tu kar prijetno živeti.

Strokovni del ekskurzije obsega, kot sem že omenila, ogled tekstilne tovarne in tovarne sadnih sokov. Najprej smo si ogledali tovarno sadnih sokov. Vsaka industrija ima svoje dobre in slabe strani, tako smo opazili v tej tovarni, da so izredno slabi delovni pogoji, saj je povsod tekla voda kjerkoli smo hodili. Več delavk smo videli pri delu zavarovanih pred mokroto s polivinilom in z gumijastimi rokavicami. Povedali so nam, da njihov povprečni osebni dohodek presega 200.000 starih tisočakov in da imajo kljub temu velike težave z delovno silo in to prav zaradi neugodnih delovnih pogojev. Vpliv na pomanjkanje delovne sile je tudi neprekinjeno delo v sezoni, saj ne poznajo prostih sobot niti nedelj. V sezoni

jim vedno primanjkuje delavcev, zato si jih (za nas velika posebnost) sposodijo v »Meblu«, nekaj sezoncev pa dobijo iz Bosne.

Pokazali so nam oddelek za izdelovanje sadnih sokov. Tehnološki proces predelave sadja v sok poteka nekako takole: sadje najprej sortirajo, nezdruge sadeže izločijo, zdravo sadje pa dobro operajo, nato pričnejo s predelavo sadja v sok. Ko je sok pripravljen, ga s posebnimi avtomatskimi stroji polnijo v dobro oprane 2 dcl stekleničke ali pa v vrečke iz folije.

Domači trg jih s sadjem ne zadovolji, zato ga tudi uvažajo. Uvažajo tudi folijo za izdelavo vrečk. Tovarna postaja iz leta v leto večja prav zaradi gradnje veliko hladilnice sadja v Bosni, da bodo v zimskem času prav tako lahko izdelovali sokove.

Tekstilna tovarna je sosedna tovarne sadnih sokov, zato pot do nje ni bila dolga. Tovarna ni posebno velika, je kombinat, zaposlenih je okoli 700 ljudi. Poleg predilnice imajo previjalnico, sukalnico, tkalnico in tiskarno, v kooperaciji z neko nemško tvrdko pa imajo oddelek za šivanje, kontrolo in pakiranje hlačnih nogavic. Povprečni osebni dohodek znaša nekaj manj kot 180.000 SD. Probleme v tovarni imajo precej sorodne kot pri nas. Izgledi za ukinitve nočne izmene so podobni našim. O TOZD-ih enkrat še samo razpravljajo, vendar izgleda, da se bodo odločili za enega. Kot v »Fruktal-Alku« imajo tudi tu problem z delovno silo, saj se industrija v Ajdovščini iz dneva v dan širi. Opazili smo, da imajo v glavnem star strojni park.

Najprej smo si ogledali predilnico. V čistilnici imajo stare ameriške stroje. Težave imajo v tem, ker imajo skupno čistilnico za bombaž in sintetiko, in tako imajo zelo natrpano s stroji, poleg tega pa se pojavljajo še druge nevedčnosti v samem procesu predelave. Nič drugače ni v predpredilnici. V predilnici pa je bilo za nas zanimivo, saj smo si lahko ogledali nekaj novih Zinsserjevih prstančnih strojev. Posebnost pri teh strojih je v tem, da nimajo pogonskega bobna, pač pa dobivajo vretena pogon z brezkončnim pogonskim trakom. Prstančne stroje na katerih predejo sintetiko imajo prostorsko ločene od ostalih, ki predejo bombaž. Vreten imajo okoli 18.000 tj. v primerjavi z našo predilnico približno 1/3. Predejo v glavnem samo višje številke.

Naslednji oddelek je bila previjalnica in sukalnica. V previjalnici imajo Savio previjalne stroje (kot pri nas) in en superavtomatski previjalni stroj. Previjajo samo visoke številke. Previjalnice imajo tako veliko, da previjajo tudi prejo (kot uslugo). Norme imajo tehnične samo s to razliko od naših, da jih menjavajo za vsako partijo, čeprav je ista kvaliteta, pri nas pa po partijah nimamo ločeno.

Nato smo si ogledali tkalnico. Tudi tkalnica ima zastarel strojni park. Trenutno so tkali moderne karo vzorce za srajce, bluže in letne ženske obleke.

Kot zadnji oddelek smo si ogledali tiskarno. Imajo star ročni način filmskega tiska s šablonami, kar jim omogoča manjše partije, tako lažje sledijo modi in potrebi trga.

Po končanem ogledu tovarne so poskrbeli tudi za rekreacijo in nas po kosilu odpeljali do izvira reke Hubelj, katere maksimalna temperatura znaša 14 stopinj Celzija in ki jo uporabljajo za hlajenje in vlaženje v tovarni.

Potem so nas povabili na piknik, na 1300 let staro kmetijo v bližini Ajdovščine.

Junija je bilo v Ohridu posvetovanje predelovalcev sintetičnega Malon vlakna in ostalih strokovnjakov iz institutov, Zveznega zavoda za standardizacijo in Združenja inženirjev in tehnikov tekstilcev.

V dveh dneh, kolikor je posvetovanje trajalo, je bilo podanih preko 40 referatov s področja predenja, tkanja, pletenja in kemične obdelave Malon vlakna tako samega, kot v mešanicah z drugimi vlakni. Obravnavana je bila tudi nadaljna uporaba istega v tkalnicah in za široko potrošnjo, ter komercialno ekonomski efekti predelave Malona v jugoslovanskih predilnicah.

Za delovnega predsednika posvetovanja je bil izvoljen naš direktor Mirtič, ki je imel tudi referat o komercialno ekonomskih vidikih predelave Malon vlakna v jugoslovanskih predilnicah.

**Dopisujte
v naše glasilo!**

Zasedanje delavskega sveta 21. junija 1973

Povišane cene še ne pokrivajo izgube Obrata družbene prehrane

Kot smo že poročali, je ob račun Obrata družbene prehrane za prve štiri mesece letošnjega leta izkazoval 61.354,57 din izgube, zato je bilo jasno, da bo treba cene obrokom povišati.

Uprava Obrata družbene prehrane je na osnovi štiri-najstidnevnega spremljanja cen porabljenega materiala za hrano, ugotovila polno ceno kosila in večerje. Ta znaša za kosilo 19,60 din za večerjo pa 7,60 din, dočim so abonenti plačevali za kosilo 5,00 din, za večerjo pa 3,60 din. Po cenah, ki so za prehranske artikle veljale aprila letos, je znašala razlika med polno in abonentsko ceno izdanih kosil in večerij že 77.485,00 din na mesec. To razliko v ceni smo delno pokrivali z iztržki točilnice (približno 10.000.— din mesečno), ostalo pa je pokrivalo matično podjetje.

Ker pa lahko podjetje po samoupravnem sporazumu regresira za en topel obrok članov kolektiva 60,00 din na člana kolektiva mesečno, kar znaša pri 1000 zaposlenih 720.000.— din letno — bi po dosedanjih cenah zmanjkalo za pokrivanje izgube še 85.988.— din.

Zadnje povišanje cen obrokom smo sprejeli leta 1970, zato je zanimiva primerjava cen nekaterih artiklov, ki so veljale tedaj in današnjimi, in ki jih še bolj občutimo, ko v trgovini polagamo v svojo košaro.

	1970	1973	% povišanja
krompir	0,60	2,50	416
fižol v zrnju	4,70	12,00	255
drobovina	5,00	15,00	300
klobase kranjske (kg)	14,30	35,00	244
kruh	1,40	2,50	178
meso: perutnina	12,50	20,50	164
meso: svinjina	12,00	30,00	250
meso: govedina	13,60	31,00	227
moka	1,85	3,00	160
mleko	1,40	2,80	200
olje	4,75	8,60	187
sladkor	2,60	5,15	197
solata	150,	9,15	610

Na osnovi vseh teh izračunov, ter ugotovitev, da so se cene prehranskih artiklov v maju in juniju še povišale, je uprava Obrata družbene prehrane in podjetja predlagala povišanje cen kosilu od 5.— na 8.— din in večerji od 3,60 na 4,50 din, kar je v mejah že odobrene višine Skupščine občine Litija.

Že Komisija za družbeno prehrano je predlagano novo ceno kosila znižala na 7.— din, kar je dokončno potrdil tudi delavski svet, kljub temu, da je že vnaprej predvideno nepokritih 1.148.— din do konca leta, kar pa bo iz omenjenih vzrokov še dosti večje. Zavedajoč se tega, so člani delavskega sveta istočasno sklenili, naj se takoj, ko bo izšel odlok o sprostitvi cen gostinskih podjetij, predloži delavskemu svetu nov predlog za povišanje cen tako za domače, predvsem pa še za tuje abonente, katerim sedaj zaradi zamrznitve cene nismo mogli povišati.

Tako so sprejete nove cene za

kosilo članov kolektiva 7.— din in za večerjo članov kolektiva 4,50 din,

cene ostalim obrokom Obrata družbene prehrane pa ostanejo zaenkrat nespremenjene.

Problem cen v Obratu družbene prehrane smo, kot

že rečeno, delno reševali s prodajo alkoholnih pijač. Brezalkoholne prodajamo skoraj po lastni ceni. Čim večji je promet točilnice, več zaslužka daje, manjša je izguba menze oz. kuhinje. To se kar lepo sliši, vendar se v času boja proti alkoholizmu s tem ravno ne ponašamo. Delovni človek, ki gre z dela, predvsem pa še, ko gre na delo, alkoholnih pijač ni potreben. Ko bo Obrat družbene prehrane ostal za vratarnico oz. tovarniško ograjo, bomo sklepali gotovo o menzi zaprtega tipa, to pa pomeni tudi opustitev točenja alkoholnih pijač. Nikomur naj ne bo žal za tem, čeprav bo verjetno treba zaradi tega odšteti kak dinar več za hrano. Mogoče se bo pa le kdo odvalil tistega kozarčka pred in po jedi, po delu ali celo pred in med delom. In to brez škode.

Prve spremembe Pravilnika o delitvi dohodka in osebnih dohodkov

Na osnovi sklepa delavskega sveta, da je potrebno pristopiti k dopolnitvam tega pravilnika, je bila poleg že obstoječe komisije imenovana še posebna strokovna grupa, ki predvideva, da bo dokončen predlog lahko dan v obravnavo 1. septembra letos.

Soglasje k vskladitvam samoupravnega sporazuma je dal DS že na preteklem zasedanju, na zadnjem pa so bile potrjene vskladitve naših aktov na osnovi okvirnih določil tega sporazuma, o katerih smo poročali že zadnjič.

Sprejete pa so bile tudi že nekatere dopolnitve, ki jih je pripravila naša komisija oz. grupa:

Zaradi neodgovarjajočih cenikov vloženega dela za izračun mesečne akontacije osebnih dohodkov in pa zaradi uvajanja novega načina nagrajevanja po učinku (ureditev normativov na dvojičnih in previjalnih strojih, ter deloma v predpredilnici) — je bil sprejet nov cenik vloženega dela.

Sprejet je bil tudi najnižji indeks 390 za primer nižje proizvodnje od normalne in, če je nizka proizvodnja posledica objektivnih vzrokov (izpad energije, okvara na čistilnih napravah, slabša mešanica in podobno) — oboje smo poskusno uporabili že pri obračunu OD za maj.

Po novem se bo za izračun indeksa za mesečni obračun osebnih dohodkov upoštevala le dosežena proizvodnja.

S sklepom DS je bil tudi dokončno ukinjen dodatek 20.— din tistim, ki v obračunskem mesecu niso bili v bolniškem staležu ali na neplačanem dopustu. Ta dodatek se po novih predpisih ne upošteva več pri izračunu osnove za pokojnino, ker ni direktno povezan z delom, povzroča pa veliko dodatnega dela pri obračunu — zato se ta sredstva vključijo v maso za osebne dohodke.

Med kosilom

Spremembe Pravilnika o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki jih zaradi potrebe sprejemamo sproti pred izdelavo dokončnega osnutka, še niso dokončne. Če se bo medtem izkazalo, da ne ustvarjamo zadostnih sredstev za izplačilo osebnih dohodkov po novem ceniku, bodo te v osnutku ponovno

ki je bil preko celega leta enak. Po sklepu zadnjega delavskega sveta pa se bo obračunavalo nadurno delo po enakem indeksu, kot osebni dohodki za redno delo.

Torej bo nadurno delo odsej bolje plačano. Pojavlja pa se vprašanje, če se to delo v našem podjetju uvaža dovolj načrtno, vsekakor pa pa se opravljeno nadurno delo v nekaterih službah premalo kontrolira. Zato bo delavski svet na prihodnjem zasedanju obravnaval poročilo o opravljenem nadurnem delu v prvem polletju letošnjega leta in zavzel tudi določeno stališče do tega vprašanja za bodoče.

Delavski svet je obravnaval tudi naloge, ki nas čakajo v bližnji bodočnosti na področju ustanovitve TOZD in vskladitve naših aktov z novimi predpisi, kar natančneje obravnava današnji uvodnik.

Glede na predvideno upokožitev direktorice finančnega sektorja in drugih dveh nezasedenih delovnih mest v upravi, je delavski svet dokončno potrdil izbiro po opravljenem razpisu:

— Kralj Andreja, ekonomista, za direktorja finančnega sektorja (dosedaj na delovnem mestu vodje biroja za ekonomske analize)

— Nastran Mitja, ekonom. tehnika, za pomočnika direktorja finančnega sektorja in

— Grubor Dušana, ing. organizacije dela, na delovno mesto referenta za nagrajevanje.

Delo bodo prevzeli postopoma do konca leta.

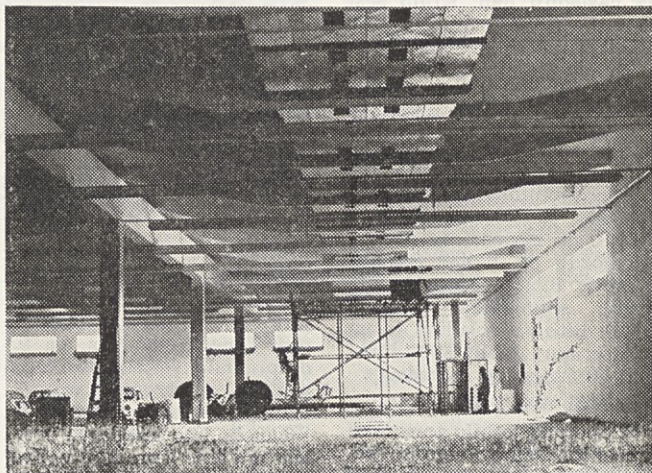

Preko sto kosil dnevno odnesejo člani kolektiva domov

korigirane. Kajti, zavedati se moramo, da izločimo za osebne dohodke lahko le toliko, kolikor ustvarjamo na osnovi vloženega dela.

Bolje plačano nadurno delo

Doslej smo obračunavali nadurno delo po indeksu 320,

Montaža prve klima-cevi v novi hali. Ta dela izvaja Industrijsko montažno podjetje iz Ljubljane. Ena cev tehta 5 ton, vseh skupaj pa bo pet.

Delovna skupina za proučevanje življenjskih stroškov pri komisiji Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije za življenjske in delovne pogoje je sestavila listo 33 prehranskih predmetov, ki naj bi zadostovali za zdrav in normalen razvoj štiričlanske družine (dva otroka) z nizkimi dohodki.

Stroški za prehrano po tej listi so znesli za marec 1973 približno 1.210 dinarjev, za april 1.309 dinarjev.

Če predpostavljamo, da porabijo družine z nizkimi dohodki za hrano približno polovico svojih skupnih izdatkov za zadovoljevanje osebnih potreb, potem bi bili minimalni življenjski stroški štiričlanske delavske družine aprila 1973 približno 2.618 dinarjev. Seveda so to le ocene in je treba listo življenjskih potrebščin še do konca izdelati, pri čemer je treba poleg prehrane postaviti normative še za vse druge predmete in storitve.

(Iz sindikalnih informacij)

Delo in problemi našega mladinskega aktiva

V Predilnici Litija, največji delovni organizaciji v občini je zaposlenih tudi veliko mladih ljudi, ki so organizirani v mladinskem aktivu. Sekretariat tega aktiva se trudi, da bi mlade pritegnil k sodelovanju v organizaciji, da bi tu reševali svoje probleme in dajali umestne predloge za rešitve. Žal pa največkrat naletimo na nezainteresiranost mladih.

Vodstvu mladinskega aktiva ni popolnoma jasno, zakaj se mladi ne vključujejo v organizacijo in v njej ne sodelujejo, posebno še mladinci, ki so zaposleni v obratih vzdrževanja in imajo najboljše pogoje za delo v mladinskem aktivu, ker delajo samo v jutranji izmeni.

V naši delovni organizaciji imamo tudi nekaj mladih, ki se udeležujejo sestankov in vseh drugih akcij, a na žalost je teh zelo malo, vedno so eni in isti, tem pa gre vsa pohvala.

Velik problem naše mladine je stanovanjsko vprašanje in izobraževanje. Vemo, da se na delo vozi veliko mladih ljudi, nekateri zelo daleč, ob vsakem času in v vsakem vremenu. Prav ti bi radi dobili stanovanje v bližini podjetja. Na sestankih mladinskega aktiva smo se že večkrat pogovarjali zakaj Predilnica Litija nima svojega samskega doma ali samskih

sob za delavce. Mladi si namenjajo sobe po privatnih hišah in zanje plačujejo zelo visoko najemnino (npr. za sobo plačujeta dve mladinki vsaka po 230,00 din mesečno).

Predlagamo, naj bi Predilnica v svojem programu stanovanjske izgradnje planirala tudi gradnjo samskega doma, ker bo tako lažje dobiti mlado delovno silo in njihov delovni učinek bo prav gotovo boljši. In zopet lahko pa udarim, če bodo mladi aktivni in znali prikazati vodstvu podjetja nujnost rešitve problemov, bodo v doglednem času gotovo uveljavili svoje predloge in zahteve.

Ce bomo mladi enotni, aktivni in delavni, bo vodstvo podjetja začutilo našo prisotnost, moč in naše potrebe in prisluhnilo našim predlogom in tudi pristopilo k reševanju nakazanih problemov. Tako pa, kot sem že omenil, v mladinskem aktivu dela le nekaj mladih, vsi drugi pa kot da jih ne zadeva delo mladinskega aktiva in delovne organizacije na sploh. Čakajo, da jim bo čas sam od sebe nekaj prinesel. Temu pa ni tako. Mladina mora biti tista sila, ki bo stremela za tem, da bi se podjetje čim hitreje razvijalo in dosegalo čim boljše rezultate dela.

Mladina mora stremeti za tem, da se bodo čim hitreje

uresničevali ustavni amandmaji. Ker gre pri uresničevanju ustavnih dopolnil predvsem za politične, ekonomske in sociološke cilje v razvoju samoupravljanja, je potrebna enotnost na vseh ravneh. Mladina se mora zaradi svojega položaja v družbi v prvi vrsti aktivno vključiti v uresničevanje ustavnih dopolnil. In to takoj na začetku, ko nastajajo prvi osnutki organizacijskih in samoupravnih sprememb ter pri tem delovati tako, da se ustvarijo taki pogoji in odnosi, v katerih bo vsak delavec prevzel skrb in odgovornost za sredstva, ustvarjeni dohodek in njegovo delitev. Mladi se moramo zavzemati, da bo bilo samoupravljanje pravo vsebino in resnični pomen.

Splošna praksa kaže, da do sedanjih omejenih vplivov delavca na ustvarjeni dohodek zmanjšuje interes za večjo produktivnost dela.

Mladina mora povsod oločno nastopati proti posameznikom in skupinam, ki se zavestno upirajo uresničevanju ustavnih dopolnil. Prav tako je treba onemogočiti tiste, ki trdijo, da je samoupravljanje zgolj oblika političnega odnosa, kakor tudi tiste, ki se ne strinjajo z delom naše delovne organizacije, sami pa niso pripravljeni sodelovati nikjer.

Med nami je tudi precej mladih, ki so člani Zveze komunistov. Prav ti bi se morali še posebej prizadevati za delo mladinskega aktiva v podjetju in aktivno sodelovati pri razvijanju naše samoupravne družbe ter za dosego zastavljenih ciljev.

Mladi v naši delovni organizaciji smo v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah dosegli s svojo soudeležbo že delni napredek. Tako sta v delavskem svetu dva naša člana, v sekretariatu osnovne organizacije ZK 3 člani, v izvršnem odboru sindikata pa je celo 7 mladih. Tudi v občinskih političnih organizacijah so vključeni mladi iz naše delovne organizacije in sicer v OK ZKS

Litija 2 in v OK ZMS dva mladina.

Stremeti moramo še nadalje za tem, da se v delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij vključi v bodoče čimveč mladih. Spoznavati moramo samoupravne akte svojega podjetja, ker le tako bomo lahko dajali umestne predloge za spremembo in dopolnitev.

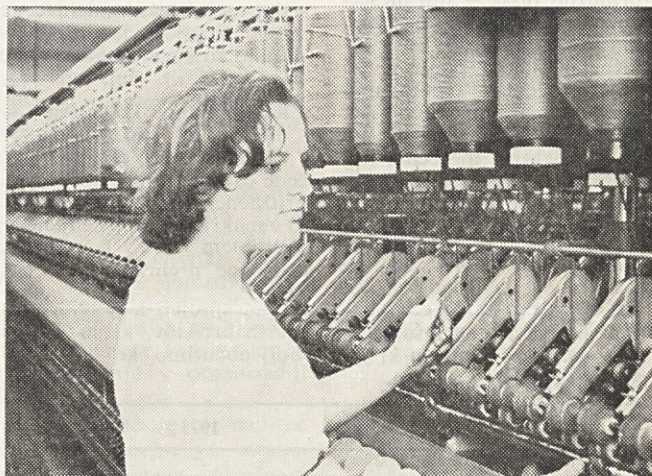
Uvodoma sem nakazal problem izobraževanja mladih. Imamo zaposlene, ki nimajo popolne osemletke. Stremeti moramo za tem, da bo vsak naš mladi član kolektiva

opravil popolno osemletko. V zadnjem šolskem letu je pri Delavski univerzi Litija kar 25 mladih iz našega podjetja zaključilo osmi razred osnovne šole.

Želja mladinskega aktiva, prav gotovo pa tudi podjetja je, da se čimveč mladih strokovno izobražuje in izpopolnjuje, seveda postopoma tako, da bo delo nemoteno potekalo. Lahko smo prepričani, če bomo imeli mladi interes izpopolnjevanja se na kakršnem koli področju, nam bo vodstvo podjetja pri tem pomagalo s predavatelji, predavanji in drugimi oblikami.

Ob zaključku pozivam vse mlade, da se vključijo v aktivno delo mladinskega aktiva v podjetju, ker le s skupnimi močmi bo zaživel naš aktiv, preko katerega je možno prikazati prisotnost mladih v organizirani obliki.

Mali Franci

Pintar Marija je doma iz Volčje jame. Šest razredov osnovne šole je končala v Šmartnem pri Litiji, več ni šlo v glavnem zaradi bolezni, opekline in padca.

Starejša sestra je že bila zaposlena v Predilnici, zato je šla še ona, s petnajstimi leti, sedaj jih ima sedemnajst.

Delavska univerza v Litiji je organizirala sedmi in osmi razred osemletke, pobuda za obisk je bila dana tudi od podjetja.

»V enem letu smo opravili sedmi in osmi razred, za vsakega smo rabili pet mesecev kar trdega dela. Štiri do petkrat na teden po štiri ure popoldne.«

To je bilo poleg dopoldanskega dela v tovarna. Odkod sedaj toliko volje?

»Močno so me spodbujali doma, obe sestri imata končano osemletko, le jaz je nisem imela. Tudi, če bo kasneje v podjetju kakšna možnost za pridobitev kvalifikacije, je pogoj končana osemletka.«

Kako je potekalo učenje?

»Učili so skoraj isti učitelji kot prej v osemletki, malo težje je šla edino matematika. Včasih sem za učenje vzela redni dopust.«

Marija dela sedaj pri čistilni koloni. Dokler ne bo stara osemnajst let, potem bo stro-

je posluževala. Izmenskega dela se ne boji.

»Sestra, ki že dela v treh izmenah pravi, da tudi ponoči ni težko.«

Posebno, dokler je človek mlad in brez svoje družine.

Dve leti je že članica gasilske desetine v podjetju, kjer sodeluje deset mladih.

»Nekateri so mislili, da to ne bo za dekleta. Me pa se lepo razumemo in z veseljem delamo. Z desetino gremo na tekmovanja in tudi na strokovne ekskurzije. Bile smo že v Tosami Domžale, obljubljen imamo še Svilaniti Kamnik. Pri gasilski desetini se marsikaj naučimo in vidimo.«

Kam pa na dopust, sedaj, ko so skrbi mimo?

»Lani sem bila s teto v Novigradu. Bilo je lepo. Samo jaz imam raje hribe kot morje. Tako, zjutraj gor, zvečer domov. Veliko mladih dela tako, zato imamo dosti sebi enake družbe v hribih. Mladi iz Volčje jame bomo šli sredi tega meseca tudi na enodnevni izlet v Umag, spota si bomo ogledali še nekatere kraje ob morju.«

Veliko volje imajo mladi: želja po znanju, volja do čela, odkrivanje novega, lepega. Tako je prav, Marija!

Na praznik borca, 4. julija je litijska mladina organizirala skupaj z borci pohod po partizanskih poteh. Udeležilo se ga je 80 mladih ljudi iz vse naše občine, razdeljeni v tri grupe. Litijska skupina, kateri se je pridružilo tudi 7 mladink in pet mladincev iz našega podjetja, je šla na pot ob pol osmih zjutraj.

S Cvetko Torner, predico iz predilnice, sem se pogovarjala naslednji dan. Kljub šest in pol urni hoji ni bila preveč utrujena.

Po katerih poteh je bil pohod organiziran?

»Iz Litije smo šli preko Poganka na Veliki vrh, kjer je bilo na Temeljnovi hiši odkritje spominske plošče, nato smo se spustili nazaj v dolino do Bedena, od tod pa po gozdu do Velike Štange. Tam je bila proslava in odkritje spomenika borcem NOV. Litijska mladina je na svoj prapor dobila spominski trak Dolenjskega odreda.«

Ste šli nazaj tudi peš?

»Popoldne je bilo tovariško srečanje. Domov smo se peljali. V eno smer je bilo hoje kar dovolj.«

Je bila skupina uniformirana?

»Imeli smo le posebne srajce z emblemom. Vsaka skupina pa je imela svoj prapor.«

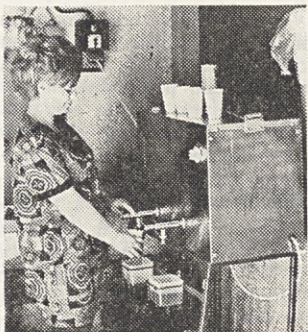
Cvetka Torner je ena izmed tistih mladink v podjet-

ju, ki se v odboru mladine prizadeva za večjo aktivnost.

»Aktivnost mladih v podjetju je bolj slaba. Nekaj zaradi izmenskega dela, pa tudi premalo volje je za sodelovanje, predvsem tistih, ki stanujejo v bližini podjetja.«

Lansko leto je bila na predlog mladine sprejeta v Zvezo komunistov. Že dalj časa pa sodeluje tudi v izvršnem odboru sindikata. Vsekakor je ena izmed dobrih mladink.

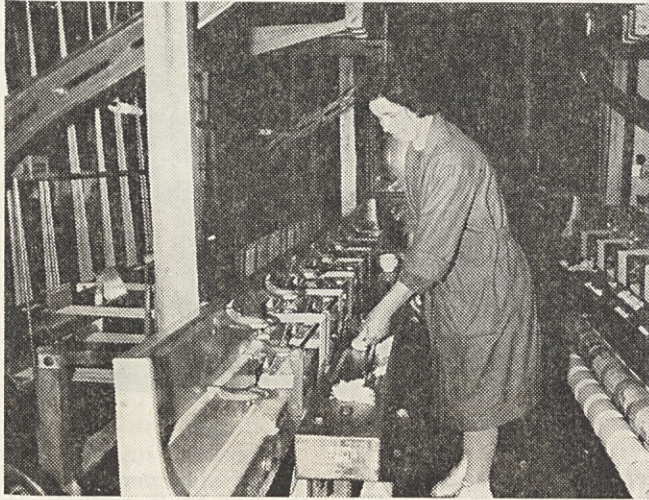
Poleti je avtomat za čaj in kavo še posebno dobrodošel

TOSAMA - naš dvojni partner

Našega dolgoletnega odjemalca »Tosamo«, Domžale predstavljamo v tem mesecu iz posebnega razloga. Te dni se bomo s člani njihovega kolektiva srečavali v Novigradu, kajti poleg poslovnega sodelovanja je ta kolektiv tudi kooperant našega počitniškega doma.

Tosama praznuje letos 50-letnico obstoja. Med večja tekstilna podjetja pa jo zaradi naglega razvoja lahko štejemo šele zadnja leta. Leta 1953 je imelo to podjetje 250 zaposlenih in 80 milijonov S din bruto produkta, s postopno dozidavo in nabavo novih strojev so širili obseg poslovanja. Danes šteje kolektiv 750 delavcev (560 žensk) in predvidevajo za letošnje leto že 200 milijonov din bruto produkta. Razvoj pa s tem še ni končan. Velika konkurenca na jugoslovanskem trgu jih sili k nenehni modernizaciji, širjenju asortimana in znižanju stroškov.

Ko sem jih v začetku julija obiskala, so že imeli evidentirane kandidate iz vseh oddelkov, ki bodo skupaj s komisijo pripravili predlog koliko temeljnih organizacij združenega dela bo v bodoče Tosama imela. Kljub dopustom računajo, da bodo informiranje TOZD sprovedli že v avgustu. Sedaj imajo poleg delavskega sveta in izvršilnega odbora še odbor za medsebojna razmerja delavcev, ki v glavnem zajema delo naših komisij, le da ima večje pristojnosti.

Delavka v trakotkalnici

PROIZVODNJA
Izdelujejo preko štiristo različnih artiklov s področja sanitetnega materiala (vata, povoji, obliži), higienskih artiklov (damski vložki, sanitetna vata), predmetov za dojenčke (plenice, Mólny plenice in hlačke) in še cigaretne fil-

tre. Le 35 % proizvodnje prodajo v Sloveniji, 10 % za izvoz, preostanek pa v ostalih naših republikah. Zaradi tega morajo budno spremljati novosti doma in v svetu, da donosen artikel pravočasno uvedejo v proizvodnjo in med prvimi na tržišče.

TEŽAVE ...

Od nas kupujejo prejo v Nm 40, 60 Wc in konuse in 60/2 crepp, približno 40 ton mesečno (za povoje in plenice), rabili pa bi jo vsaj še 10 ton več, kar od nas tudi pričakujejo. To so tudi prve težave. Zaradi pomanjkanja preje jim stoji dvajset tkalških avtomatov, začasno so ukinili tudi nočno delo na nekaterih strojih, čeprav bi bili delavci voljni delati ponoči in v nadurah. Sicer pa dela v nočni izmeni le še okrog 80 zaposlenih.

Še bolj kot mi, oni težko čakajo na naše avtomatske previjalne stroje. Vso prejo morajo v pripravi na proizvodnjo previti na križne navitke; previjalnih strojev imajo premalo, če pa je dobavljena preja slabše kvalitete (neenakomernost, les, kosmiči), je to delo zaradi pretrgov še zamudno.

Razumejo naše težave z nabavo ustreznih kvalitet bombaža, zamrznitvijo cen in po-

trebah po izvozu — kljub temu pa želijo, da bi se kvaliteta preje izboljšala, predvsem pa da bi jo dobili toliko, kolikor jo naročijo. Pravijo, da se naša rekonstrukcija že odraža na poboljšanju kvalitete.

... IN POHVALA

Sicer pa pravijo, da je bilo dosedanje poslovanje zadovoljivo v obojestransko korist. Posebno so pohvalili prizadevanja našega direktorja za

oskrbo z bombažem, kar je tudi v njihovo korist, saj trošijo predvsem bombažno in nekaj stanične preje.

ZELJE ZA BODOČE

Tosama že dvajset let kupuje prejo v Litiji in jo bo še nadalje zaradi bližine in pa zaradi solidnih in ustaljenih poslovnih odnosov. V naslednjih letih računajo že na 70 ton preje mesečno. Sodelovanje žele podkrepiti z dolgoročnejšim dogovorom — samoupravnim sporazumom o poslovno tehničnem sodelovanju, ki bi njim zagotavljal potrebne količine preje v ustrezni kvaliteti, nam pa stalnega odjemalca in dobrega plačnika.

Zaradi pomanjkanja preje žele, da bi naši delavci v proizvodnji z razumevanjem sprejeli event. dodatne obremenitve nadurnega dela, ki bi bilo uvedeno za omilitev njihove stiske.

DRUŽBENI STANDARD

Kolektiv Tosame si zelo želi imeti svojo menzo. Pomagati so pripravili tudi s prostovoljnimi oz. nadurnim delom. V podjetju imajo sedaj bife in toplo malico, pa avtomat za napitke, 60,00 din, kolikor jim podjetje po sporazumu lahko prispeva za en topli obrok razdele članom kolektiva v obliki bonov, ki jih lahko vnovčijo v bifeju.

S počitniškim domom v Novigradu so zelo zadovoljni, le da je šest hišic premalo. Radi bi jih še nekaj odkupili ali postavili. Sedaj lahko koristijo le teden dni dopusta na morju in še pri tem se zvrste po določenih kriterijih. Imajo sicer tudi nekaj sob za letovanje v Izoli, toda vsi grede raje v Novigrad.

Stanovanja, ki so last podjetja, nameravajo v večini odprodati članom kolektiva. Sredstva, ki jih v te namene ustvarjajo sproti pa v glavnem dodeljevati za posojila za nakup stanovanj in individualnim graditeljem, pri čemer bodo člani kolektiva lahko v večji meri angažirali tudi lastna sredstva.

ČESTITKA

Kolektivu Tosame ob tej priliki iskreno čestitamo za 50-letni jubilej. Želimo jim uresničitev zastavljenih ciljev, tudi mi se bomo potrudili, da bo dolgoletno sodelovanje dobilo še čvrstejše vezi.

M. Kralj

Artiklji za nego dojenčka; zadnja novost pa bo kompletna oprema v kovčku za novorojenčka

Katera mesta smo zasedli?

Vsako leto se v občinskem merilu odigrajo razna športna tekmovanja. Letos je že bilo tekmovanje v streljanju in sicer letos spomladi. Prijavilo se je osem ekip, vendar je sodelovalo na tekmovanju le 6 ekip iz naše občine. Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo rezultate šele v današnji številki.

Zasedena so bila naslednja mesta:

1. IUUV, obrat Šmartno I	729 krogov
2. Gradbinci	708 krogov
3. IUUV, obrat Šmartno II	661 krogov
4. Predilnica	646 krogov
5. Družbene službe	610 krogov
6. Lesna industrija	577 krogov

Vrstni red posameznikov, prva tri mesta:

1. Namestnik Dane, gradbinec	163 krogov
2. Zavrl Anton, IUUV Šmartno II	161 krogov
3. Elisarič Milan, IUUV Šmartno I	161 krogov

Na sedmo mesto se je uvrstil Jug Marjan iz Predilnice s 155 krogi.

Vrstni red po streljanju (po točkah) pa je naslednji:

1. IUUV, obrat Šmartno	6 točk
2. Gradbinci	5 točk
3. Predilnica	3 točke
4. Družbene službe	2 točki
5. Lesna industrija	1 točka
6. Kovina	— 1 točka
7. Gozdno gospodarstvo	— 1 točka

Tekmovanje v kegljanju je bilo 14. 4. 1973 na avtomatskem kegljišču v Hrastniku. Tekmovalo je 11 moških in 2 ženski ekipi.

Vrstni red:

1. IUUV, obrat Šmartno IV	1613 kegljev
2. Predilnica I	1590 kegljev

3. Gradbinci	1542 kegljev
4. IUUV, obrat Šmartno I	1476 kegljev
5. Družbene službe I	1456 kegljev
6. Lesna industrija	1392 kegljev
7. Predilnica II	1370 kegljev
8. IUUV, obrat Šmartno II	1344 kegljev
9. Industrija apna Kresnice	1338 kegljev
10. Lesna industrija II	1301 kegljev
11. IUUV, obrat Šmartno	1214 krogov
12. IUUV, obrat Šmartno — ženske	1099 kegljev
13. Družbene službe II — ženske	384 kegljev

Vrstni red posameznikov, prva tri mesta, moški:

1. Pleskovič F., IUUV, obrat Šmartno	436 kegljev
2. Svarc M., Predilnica	432 kegljev
3. Praunseis V., Družbene službe I	426 kegljev

Vrstni red posameznic, prva tri mesta, ženske:

1. Dobec M., IUUV, obrat Šmartno	288 kegljev
2. Počkar I., IUUV, obrat Šmartno	286 kegljev
3. Dolšek M., IUUV, obrat Šmartno	275 kegljev

Vrstni red v kegljanju po točkah:

1. IUUV, obrat Šmartno	13 točk
2. Predilnica	12 točk
3. Gradbinci	11 točk
4. Družbene službe	9 točk
5. Lesna industrija	8 točk
6. Industrija apna	5 točk

Skupni vrstni red po streljanju in kegljanju:

1. IUUV, obrat Šmartno	19 točk
2. Gradbinci	16 točk
3. Predilnica	15 točk
4. Družbene službe	11 točk
5. Lesna industrija	9 točk
6. Industrija apna	5 točk
7. Kovina	— 1 točka
8. Gozdno gospodarstvo	— 1 točka

Obramba domovine je dolžnost slehernega državljana

Na zadnjem partijskem sestanku aktiva Predilnice Litija je tov. Franc Mali, predsednik Komisije za splošni ljudski odpor pri Občinski konferenci Zveze komunistov Litija, seznanil člane Zveze komunistov o novih smernicah za obrambo domovine. Menili smo, da morajo biti s temi tezami seznanjeni vsi

Kaj torej predstavlja danes Jugoslovanska ljudska armada?

Danes je to skupna oborožena sila vseh narodov in narodnosti SFRJ, vseh delovnih ljudi in prebivalcev.

Čutiti je, da so na sedanjo obliko obrambe naše države v precejšnji meri vplivale izkušnje NOV?

člani kolektiva, zato smo jih pripravili v obliki razgovora s tov. Malijem.

Izdelane so smernice za obrambo SFRJ pred napadom, ki so zasnova naše obrambe. S tem dokumentom mora biti seznanjen vsak občan. Posebna pozornost je dana delovnemu človeku, katerega pravica in dolžnost je aktivno sodelovati v organiziranju obrambe naše domovine. Ali nam lahko o tem kaj več poveste?

Zvezni zakon o narodni obrambi iz leta 1969 je v svoji zasnovi opredelil obrambno zasnovo splošnega ljudskega odpora. Na osnovi tega zakona je bil sprejet republiški zakon o splošnem ljudskem odporu (SLO) julija 1971, ki opredeljuje organizacijo SLO, družbeno političnih skupnosti od republiške skupščine, občinskih skupščin, krajevnih skupnosti do delovnih organizacij. Ta zakon tudi nalaga vsakemu občanu pravice in dolžnosti delovanja v vseh organizacijskih oblikah splošnega ljudskega odpora.

V skladu s 4. točko Ustavnega dopolnila 36 k Ustavu SFRJ je predsedstvo SFRJ sprejelo smernice za obrambo SFRJ pred napadom.

Kakšna je zasnova splošnega ljudskega odpora?

Splošni ljudski odpor izhaja iz pravice in dolžnosti vsakega delovnega človeka, da se bojuje za ohranitev svoje svobode in samoupravnih pravic, ter za obrambo in varovanje suverenosti, neodvisnosti ter nedotakljivosti naše ožje in širše družbene skupnosti. SLO je edina učinkovita oblika obrambe naše domovine. Najvažnejši dejavnik v tej obrambni zasnovi pa je človek — ki ve zakaj se bori, ki ve, da se je vredno boriti. V tem pa je tudi glavna življenjska moč te obrambne doktrine. Zato splošna ljudska obrambna moč temelji na načelih svobode in enakopravnosti naših narodov.

Vsekakor. Imamo redno Jugoslovansko ljudsko armado, ki naj bi zavarovala naše meje in vzgajala redno vojsko, v najtežji situaciji pa se ta združi z drugimi oblikami odpora in vodi, na podlagi izkušenj naše NOV in drugih osvobodilnih vojn (Alžir, Vietnam, Kambodža), enoten odpor proti napadalcu.

Kakšne so priprave na splošni ljudski odpor v naši občini?

Litijska partizanska enota je razvila svoj prapor

Na osnovi že navedenega zakonskega določila so se tudi v litijski občini že leta 1969 pričele priprave za organizirano obliko SLO. Naša komisija je skupaj s Svetom za narodno obrambo pri Skupščini občine Litija že takrat in še nadalje v letih 1970 in 1971 pristopila k formiranju vseh oblik splošnega ljudskega odpora. Posebna pozornost je bila dana organiziranju občinskih partizanskih enot, enot zavarovanja v delovnih organizacijah, formiranju civilne zaščite, ter usposabljanju vsega prebivalstva, tudi tistega dela, ki ni razporejen. V občini je bil izdelan petletni razvojni načrt in način financiranja obrambnih priprav. Pri tem financiranju sodelujejo: občinski proračun in delovne organizacije na osnovi družbenega sporazuma. Sredstva iz preteklih let so se v glavnem uporabljala za opremo partizanskih enot ter za stroške vzgoje prebivalstva.

Kakšne pripombe je imela Občinska konferenca Zveze komunistov Litija na priprave SLO v občini?

Šesta seja Občinske konference ZK Litija v maju letos je razpravljala o analizi uveljavljanja koncepta SLO v Litiji, ki jo je pripravila Komisija za SLO. Konferenca je ugotovila, da je SLO v Litiji področje družbeno političnega dela, ki je relativno najboljše uresničeno glede na sklepe družbeno političnih organizacij, še zlasti pa sklepe seje občinske konference

16. 9. 1970. Za aktivno delo na tem področju imajo v veliki meri zasluge Komisija za SLO pri komiteju ZKS Litija, delavci v oddelku za narodno obrambo pri Skupščini občine Litija, še zlasti pa velika pripravljenost občanov na vse oblike splošnega ljudskega odpora. Ta konferenca je tudi ugotovila, da še v nekaterih delovnih organizacijah, zavodih in ustanovah na območju občine niso izvedene vse priprave za SLO. Predvsem pa je bilo poudarjeno, da zadane naloge niso enkratna akcija, temveč je sistem SLO treba nenehno izpopolnjevati, občane pa seznanjati o njihovih nalogah v posameznih oblikah SLO. Ta kon-

To so naše partizanke

ferenca je tudi ugotovila zelo dobro organizacijo in delo partizanskih enot naše občine, posebno še s stališča izobraževanja in pripravljenosti pripadnikov teh enot.

Ali so naloge SLO glede na razgibano ozemlje naše občine kako posebno opredeljene?

Območje naše občinske skupščine ima strateško pomemben položaj na ozemlju SR Slovenije, ker preko tega tečejo pomembne komunikacije, predvsem še, ker ga reka Sava deli v dva dela. Že iz NOV in njene zgodovine ugotavljamo, da je bilo to področje zelo pomembno, saj so tod vodile partizanske kurirske poti in prehodi večjih vojaških enot preko Save (predvsem prehoda Zg. Log-Hotič in Jevnica). Zato moramo tudi v naših pripravah na SLO, v primeru, da bi prišlo do najhujšega, računati na ta dejstva, saj to območje daje dovolj možnosti za dobro organiziran splošni ljudski odpor.

Izkušnje iz dosedanjega razvijanja zasnove SLO opozarjajo tudi na izreden pomen šolstva oz. vključevanja mladine v priprave.

Poleg drugih oblik imajo tudi osnovne šole svoje obdore za splošni ljudski odpor. Naloga teh je, da v šolski program vnašajo tudi zasnove splošnega ljudskega odpora. Predvsem pa je pomembno, da šole že v mladem človeku spodbujajo narodno in družbeno zavest ter občutek dolžnosti do obrambe domovine.

Aktivni mladine v šolah litijske občine so v letu 1973 že organizirali predavanja o splošnem ljudskem odporu, posebno pomembno pa je, da se je precej mladink (predvsem iz delovnih organizacij in študentk) prek občinskega komiteja mladine vključilo v občinske partizanske enote.

Naša komisija je že večkrat obravnavala spodbujanje organiziranja tistih športnih organizacij, ki imajo poseben pomen za obrambo države (strelci, radioamaterji, planinske sekcije, taborniki, aero-klubi itd.) in ki krepijo telesne kondicije mladih ljudi. Nekatera društva so v svoje programe že vnesla vzgojo v tem pomenu.

Način in zamisel naše obrambe se je razširila do skoraj slehernega državljana, zato pa je potrebna tudi obširnejša informiranost ljudi. Ali ne bo pri tem v nevarnosti načelo vojaške tajnosti?

Izrednega pomena v pripravi na splošni ljudski odpor je samozашčita. Smernice in stališča o samozashčiti je sprejela Republiška skupščina že leta 1970. Brez dobre zaščite si ne moremo zamisljati uspešnega splošnega ljudskega odpora. Zato je zelo pomembno, da vsak občan čuva zase vse tiste naloge, ki naj bi jih v vojnem času opravljal, posebno pa še podatke iz vojnih načrtov. Tudi to še ni vse. Vsak občan se mora zavestno vključiti v naš varnostni sistem in že v mirnem času pomagati za to določenim strokovnim službam odkrivati delovanja oz. sovražnike našega socialističnega samoupravnega sistema, kar je pravica in dolžnost vsakega državljana SFRJ. Kdor bi delal drugače, je zoper naše narode in zoper naš socialistični samoupravni sistem. Prav gotovo je, da se naši sovražniki zunaj naših meja in tudi v domovini trudijo izpodkopati temelje našega družbenega reda. Zato jim je tudi cilj dobiti čimveč podatkov o naših obrambnih in drugih pripravah. Kakšna naj bi bila naša samozashčita pa imamo dovolj izkušenj iz naše NOB, ko se je moral sleherni udeleženec tudi sam zaščititi.

M. Kralj

Predstavljamo vam

Stamatovski Nikota

Če bi hoteli pri njem označiti kakšno posebnost s presežnikom, potem bi lahko rekli, da je najbolj iskan in najbolj izurjen delovni predsednik na vsemogočih občinskih zborih in drugih sestankih v podjetju.

Preudaren in dosleden pa je tudi pri delu. Verjetno so prav te lastnosti vplivale na to, da že nad deset let zelo aktivno sodeluje v raznih organih upravljanja in družbeno političnih organizacijah. »Bil sem že sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov, predsednik sindikata, predsednik delavskega sveta, upravnega odbora, trenutno pa sem predsednik izvršilnega odbora. Precej časa mi vzame tudi delo v raznih komisijah DS in IO.«

Kako ocenjujete nove oblike samoupravljanja, ki so v pripravi?

»Z novimi oblikami samoupravljanja se bodo samoupravni problemi približali neposrednemu proizvajalcu, da bo soudeležen pri reševanju in

odločanju. Sedaj o tem odloča le delavski svet kot voljeni organ kolektiva. Posamezni člani DS so nosili veliko odgovornost, ker so morali na zasедanjih na eni strani iznašati želje oddelkov, na drugi strani pa gledati na interese celotnega kolektiva in sprejete sklepe zagovarjati v oddelkih. Po novem bo pri vseh pomembnejših odločitvah za sprejem samoupravnih sporazumov podjetja potrebno soglasje večine zaposlenih, ki ga bodo morali potrditi s podpisom. S tem pa bo prenešana odgovornost na širši kolektiv.«

Sedaj je na delovnem mestu pomočnika direktorja proizvodnega sektorja, od tistega časa, ko je diplomiral na Višji šoli za organizacijo dela v Kranju. Za študij ni koristil izrednega dopusta, zaradi narave njegovega dela še rednega težko planira.

»Na splošno je študij poleg redne zaposlitve zelo naporen, posebno še

za ljudi, ki delajo ali so vezani na delo v proizvodnji. Naloge, ki so povezane z delovnim mestom so neodložljive in zahtevajo stalno prisotnost, posebno še pri tako pestri proizvodnji kot je naša. Prav zaradi tega je v proizvodnji težko koristiti študijske dopuste. Poleg šestdnevnega delavnika je treba priti, glede na delo proizvodnje, marsikdaj na delo še zvečer ali ob nedeljah.

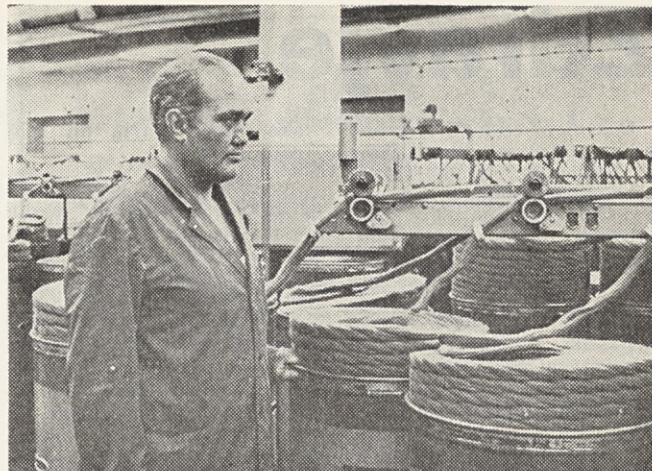
Lahko pa rečem, da človek z določenimi izkušnjami v proizvodnji, z dodatnim izobraževanjem pridobi veliko koristnega.«

Do sedanjega delovnega mesta je napredoval po »stopničkah«, leto za letom, izkušenj mu torej ne manjka.

»Po končani Industrijski tekstilni šoli sem se s sedemnajstimi leti zaposlil v Predilnici Litija kot delavec pri remontu v mikalnici. Nato sem nekaj časa delal kot pomočnik brusača in brusač, nato pa kot pomočnik normirca. Ko je bil potreben varnostni tehnik, sem to delo opravljal tri leta. Od tu sem bil premeščen za vodjo remonta mikalnice, ko je bilo prosto delovno mesto mojstra mikalnice, sem par let opravljal to delo. Po opravljenem izpitu za VK delavca, sem bil leta 1960 postavljen na delovno mesto nadmojstra, od tod pa na sedanje delovno mesto.«

Čas med šesto in osmo uro zjutraj je njegovo najodgovornejše delo. Takrat sestavlja mešanice, ki jih dajo tisti dan v proizvodnjo. Majhna pomota bi bila lahko velika napaka.

»Sestava mešanic je res odgovorno delo. Treba je upoštevati obstoječe zaloge surovin na eni strani in želje oz. naročila kupcev na drugi strani in končni cilj — proizvod ustrezne kvalitete. Če je za posamezna naročila na razpolago ustrezna kvaliteta oz. barva surovin je sestavljanje mešanic najbolj enostavno. Težje pa je, ko je potrebno najti

ustrezne nadomestke za manjkajoče barve. Seveda je treba upoštevati tudi razpoložljiv strojni park, predvsem zmogljivost melanžiranja v čistilnici. Vendar bo z izdelavo strojev za rahljanje in miz za melanžiranje, ki jih izdeluje naša delavnica, problem zmogljivosti čistilnice skoraj v celoti rešen.

Vsaka event. pomota v sestavi mešanice pa naj si bo to od tistega, ki jo napiše na papir ali od izvajalcev, pa ima lahko zelo velike posledice. Takšno prejo kupec odkloni in jo je v večini primerov potrebno prodati s popustom, kar pa seveda tudi ne doprinaša k ugledu podjetja.«

Lahko primerjate mešanice z nekaj leti nazaj?

»Primerjava med prej in sedaj je skoraj nemogoča. Še pred desetimi leti smo predelovali tri vrste bombažnih mešanic in občasno kakšen sortiment surovega cela, sedaj pa poleg bombažnih mešanic izdelujemo prejo iz stanične surove in barvane, več vrst surove in barvane sintetične, mešanice iz sintetičnih in staničnih vlaken, tako, da imamo samo na strojih, kjer teče preja iz umetnih vlaken na leto preko štiristo menjav. Za primerjavo naj povem, da bombažne mešanice zamenjamo na leto deset do petnajstkrat.«

Kako rešujete problem barvnih zapredkov?

»S postavitvijo nove predpredilnice in predilnice za predelavo umetnih vlaken se je delno zmanjšala možnost barvnih zapredkov. Ta problem pa še zdaleč ni rešen, predvsem zaradi premajhnega prizadevanja zaposlenih v teh oddel-

kih. Veliko premalo pozornosti posvečamo čiščenju strojev od čistilnice preko mikalnikov in raztezalk, flyerjev in prstančnih strojev. Nabrana vlakna preslabo očistijo s strojev, tako da pridejo v prejo in zapredki so tukaj. Če hočemoboljšati kvaliteto preje bo treba posvetiti še veliko več pozornosti čiščenju strojev med obratovanjem.«

Iz vsakdanjega dela vemo, da pri določenih problemih »vzkipite«. Kaj vas privede do tega?

»Največkrat odnos ljudi do dela. V naši družbi želimo voditi proizvodnjo oz. delo po načelih enakopravne odgovornosti do dela. Ne želimo igrati vloge priganjačev in priganjanih. Vsakdo naj bo odgovoren za izpolnjevanje nalog svojega delovnega mesta, ker edino izvršitev vseh nalog na vseh delovnih mestih, naj si bo to v proizvodnji ali v pomožnih obratih in upravi, zagotavlja uspešno poslovanje celotnega kolektiva. Nekateri posamezniki pa tega nočejo razumeti.«

Niko Stamatovski je po rodu Makedonec oz. že kar naturaliziran Slovenec. Doslednost je opravila svoje: slovenščino govori in piše lepše kot marsikdo od nas. So bile kdaj kakšne težave?

»V Sloveniji živim pravzaprav že dalj časa kot v Makedoniji, tudi polovico šol sem opravil tukaj. Kakšnih posebnih težav pa zaradi tega v podjetju, niti v Litiji nisem imel. Smatram, da se mi je v podjetju nudila možnost napredovanja v okviru mojih sposobnosti.«

Da so korenine pognale tukaj, pa kaže že tudi prva plošča zastavljene hiše.

M. Kralj

Obvestilo

Občinski sindikalni svet Litija nam je poslal sporočilo o ustanovitvi pravne pomoči pri OSS Litija, ki ga v celoti objavljamo:

V samoupravnih aktih delovnih organizacij in pravih organizacij sindikatov in Zveze sindikatov je določeno varstvo pravic delavcev in s tem zagotovljena tudi pravna pomoč, ki naj jo zagotovi sindikat delavcem.

Tako varstvo pravic delavcev je opredeljeno tudi v sprejetih ustavnih amandmanih, zlasti pa v XXXI ustavnem amandmanu k ustavi SR Slovenije v katerem je opredeljena vloga in mesto sindikatov.

Varstvo pravic delavcev in pri tem vloga sindikalne organizacije pa je konkretno opredeljeno v 61. členu zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (Ur. list SRS št. 22/1973-310). Zavedamo se, da pravne pomoči delavcem v večini primerov ne morejo zagotoviti osnovne organizacije sindikata, zato bomo to službo organizirali pri Občinskem sindikalnem svetu.

Vodja te službe bo tov. Ivica Semec, diplomirana pravnik, ki bo od 1. 10. 1973 dalje redno enkrat tedensko v popoldanskem času sprejemala stranke. Sprejemala bo pritožbe in vloge, ki se bodo nanašale na sporne zadeve iz medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu glede:

- pridobitve lastnosti delavca v združenem delu
- delovnega časa
- varstva žena, mladine in invalidov
- varstva pri delu
- osebnega dohodka
- prenehanja lastnosti delavca v združenem delu in
- varstva ostalih pravic delavcev.

Dokler ne bo ta služba organizirana, tj. do 1. oktobra, ima vsak delavec in delavka možnost pošiljati pismene vloge in pritožbe Občinskemu sindikalnemu svetu Litija, ki bo zagotovil, da bo vsaka pritožba in vloga strokovno obravnavana in bo voden postopek tako, da bo zagotovljeno varstvo pravic in pravna pomoč delavcem.

Zdravje

O svojem zdravju le redko ali pa nikoli ne razmišljamo — dokler ga imamo. Takrat šele, ko zbolimo, se zavemo, kakšno neprecenljivo bogastvo smo izgubili in ga moramo lahko miselno napraviti zaradi naše brezbrzičnosti, nevednosti, nepoučenosti.

Beseda je torej o naši zdravstveni prosvetljenosti, o uveljavljanju pravega higienskega načina življenja pri sebi in v našem okolju. Beseda je o škodljivih vplivih in okoliščinah, ki jih mora vsakdo poznati in se jih varovati, če hoče ostati telesno in duševno zdrav pa tudi odporen proti boleznim in okužbam.

Človeka so od nekdaj preganjale bolezenske nadloge. Že primitivni človek si je iskal zdravilnih sredstev, da bi premagal nevidnega sovražnika v svojem telesu. Toda, ker si pojavov bolezni ni znal razložiti, jih je pripisoval namišljenim višjim silam, zlim duhovom, jezi bogov.

Bežen pogled na dosedanje rezultate higienske dejavnosti in načrtnega preprečevanja bolezni nam pokaže razveseljivo sliko. Cela vrsta nalezljivih bolezni je že danes

tako rekoč zatrti ali vsaj razorožena.

V stoletjih se je v ljudeh utrnilo mišljenje, da je duševni svet ločen od telesa, da živi čisto zase in da so bolezenski pojavi v enem ali drugem območju brez kakršne koli povezanosti ali medsebojnega vpliva. Danes vemo, da je res ravno narobe. Duševno razpoloženje, razne duševne motnje in pretresi se kako vplivajo na telesni ustroj in počutje in narobe. Zlasti pa to drži glede odpornosti proti nalezljivim boleznim. Mnogo je bolezni, ki jih pri človeku že od otroka naprej povzročajo prav hudi duševni pretresi, stalna razburjenja, žalost in skrb (npr. nervoja, od organskih obolenj pa: driska, boleznii žolča, želodca, črevesja, mehurja itd.).

Malo je bolezni, ki nastanejo same po sebi. Le premmoge izhajajo iz kvarnih vplivov nezdravega okolja. Večino bolezni lahko preprečimo z zdravim načinom življenja v zdravem okolju. Pa to ne samo z odpravljanjem bolezenskih vzrokov, marveč še posebej z rednim in smotrnim utrjevanjem, s telovad-

bo, s pridobivanjem odpornosti proti boleznim. Sem spada predvsem vprašanje osebne higiene in odpravljanje škodljivih navad, med katerimi prednjači nepravilna razdelitev dneva. Ali smo sposobni razdeliti teh 24 ur v 8 ur dela, 8 ur rekreacije in 8 ur spanja? Ne, nismo! Nočemo in nečemo razumeti, da imamo eno samo življenje. Če porušimo navedeno razmerje tako, da čas za delo podaljšamo na račun časa za rekreacijo in spanje, je razumljivo, da mora priti do posledic.

V zraku na večini delovnih mest po tovarnah je nešteto škodljivih plinov in prahu, ki škodljivo vplivajo na človekove organe. Z raznimi zaščitnimi sredstvi to lahko precej ublažimo, vendar vsega ne moremo in tudi ne znamo; velikokrat pa se tega niti ne zavedamo, kaj vse lahko naredimo. Če hočemo, lahko veliko! Namesto da po 7 ali 8-urnem delu sedimo doma ali v kakšnem gostišču, pojdemo rajši v naravo, kjer se bomo znebili škodljivih snovi v pljučih in krvi. Zakaj ne bi za svoje telo, za svoje »enkratno« življenje porabili nekaj ur dnevno? Vsi vemo, da visok standard pogublja človeka prav zaradi lagodnosti in lažne rekreacije.

Pri hitri hoji skozi gozdove ali parke zračimo pljuča in tudi z znojem izločamo strupene snovi. Z litrom znoja oddamo povrh še 1000 kalorij, kar je predvsem važno za ljudi s preveliko telesno težo. To ne vpliva kvarno samo na človekovo spretnost, ampak predvsem na srce in druge organe. Primer iz neke tovarne: delavec z 10 kg odvečne teže je začel tožiti o težavah pri srcu; preiskave so pokazale, da gre za motnje srčne mišice, za poslabšanje pretoka krvi v njej. Zdravnik mu je povedal, če bo šlo tako naprej, da lahko pride do srčnega infarkta (odpoved srčne mišice). Po večkratnih razgovorih se je delavec resno odločil, da bo ravnal po zdravniškem nasvetu: veliko hoje, kolesarjenje, TRIM. Po letu dni delavec ni čutil nobenih težav več. Njegovo srce ni potrebovalo nobenih zdravil, samo stalno gibanje na čistem zraku. Zakaj ga ne bi posnemali tudi mi, predvsem tisti okrog 40 let in več? Zakaj bi ta starost še naprej zahtevala toliko kroničnih obolenj, ko imamo na razpolago vedno in povsod dosegljiva najboljša zdravila: zrak, vodo in sonce, zdravila, ki jih še tako uspešna medicina ne bo nikdar presegla v učinkovitosti.

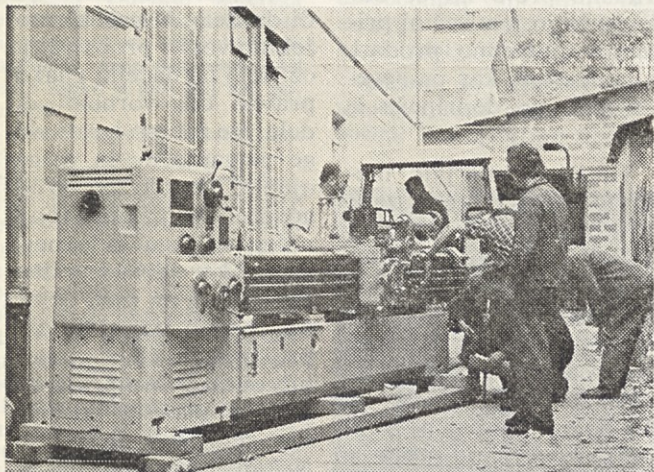
Vsi znamo lepo vzdrževati svoja stanovanja, avtomobile, pohištvo, nočemo pa žrtvovati ure dneva za sebe, za svoje zdravje, življenje. Marsikdaj pa se spet zgodi, da hočemo kar z veliko žlico nadomestiti zamujeno.

Na dopustu se vse dneve pečemo na soncu, ne da bi pomislili, da nam jo sonce, vir zdravja, lahko včasih tudi zagode. Namesto da bi si pregreli zarjavele sklepe, dobimo opekline ali celo sončarico.

Namesto da bi si razbremenili krvni obtok, ga obremenjujemo in velikokrat tako »rekreacija« na morju pusti na našem zdravju resne posledice: okvare na srcu in prebavnih organih. Ko se v letu dni za silo pozdravimo, je tu znova dopust in pesem se ponovi. Enkratna in pogosto še pretirana »rekreacija« ni zdravo. Vsak dan se moramo umakniti iz območja tovarniških dimnikov, izpušnih plinov, onesnaženega zraka in smradu po razlitih pijačah.

Vsak dan moramo v naravo, ki nam zastoj ponuja čist zrak, vonj zdravilnih zelišč, prekipajočo pesem gozdnih prebivalcev, vedrino neba, sonca, tišino. In kaj si lahko obetamo od njenih darov? Zdravo telo in zdrav duh, veder nasmeh, voljo do dela in življenja, veselje do družine in družbe, kup novih načrtov. Skratka, osnovo nam bo dala do dolgega, zdravega življenja in možnosti, da ga uresničimo.

dr. Ivo Pevec

Mehanična delavnica je dobila novo stružnico, ki ima 3 m stružne dolžine za 0,5 m premera. V kooperaciji s Prvomajsko je bila izdelana v Raši ter predstavlja najnovejši dosežek obdelovalne tehnike.

Nova DIESEL kara za interni transport. Nujno bi potrebovali še 1 DIESEL viličar 1,5 tone in en baterijski viličar z nosilnostjo 600 kg.

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU JUNIJU 1973

- 1. 6. 1973 Juvan Ivan — Vače, Klenik 12 — predpredilnica, 3. izmena
- 1. 6. 1973 Štrus Leopold — Reka gozd 16 — predpredilnica, 4. izmena
- 5. 6. 1973 Borišek Miran — Sava, Leše 12 — predilnica bombaža, 1. izmena
- 5. 6. 1973 Knez Alojz — Ponoviška 9 — rezerva predilnice
- 11. 6. 1973 Bučar Bogdan — Parmova ul. 9 — elektro delavnica

ODSLI V MESECU JUNIJU 1973

- 1. 6. 1973 Dečman Ana — Ponoviče 20 — v poskusnem roku
- 7. 6. 1973 Ivanič Radojka — Trg na Stavbah 3 — neupravičeni izostanki
- 12. 6. 1973 Sevljak Stanislav — Marokova pot 1 — odhod v JLA
- 12. 6. 1973 Štrus Anton — Bitiče 6 — odhod v JLA

V JUNIJU STA UMRLA DVA NAŠA UPOKOJENCA

Jakoš Ana — Litija, Trg na Stavbah 9 in
Frančeskin Franc — Litija, Trg na Stavbah 10

V JULIJU PA

Fink Karel iz Praprošč in Mak Jakob, Litija, Trg na Stavbah 8

**Ob 22. juliju
Dnevu vstaje**

*iskreno čestitamo članom
kolektiva.*

Samoupravni organi
in uredniški odbor